

UCHWAŁA NR XXVII/202/14

RADY GMINY KLUKOWO

z dnia 28 sierpnia 2014r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2014-2022**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj.Dz.U. z 2013r. Poz.645, poz. 1318 z 2014r. Poz.379) w związku z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. O pomocy społecznej (Dz.U. Z 2013r., poz. 267 z późniejszymi zmianami)

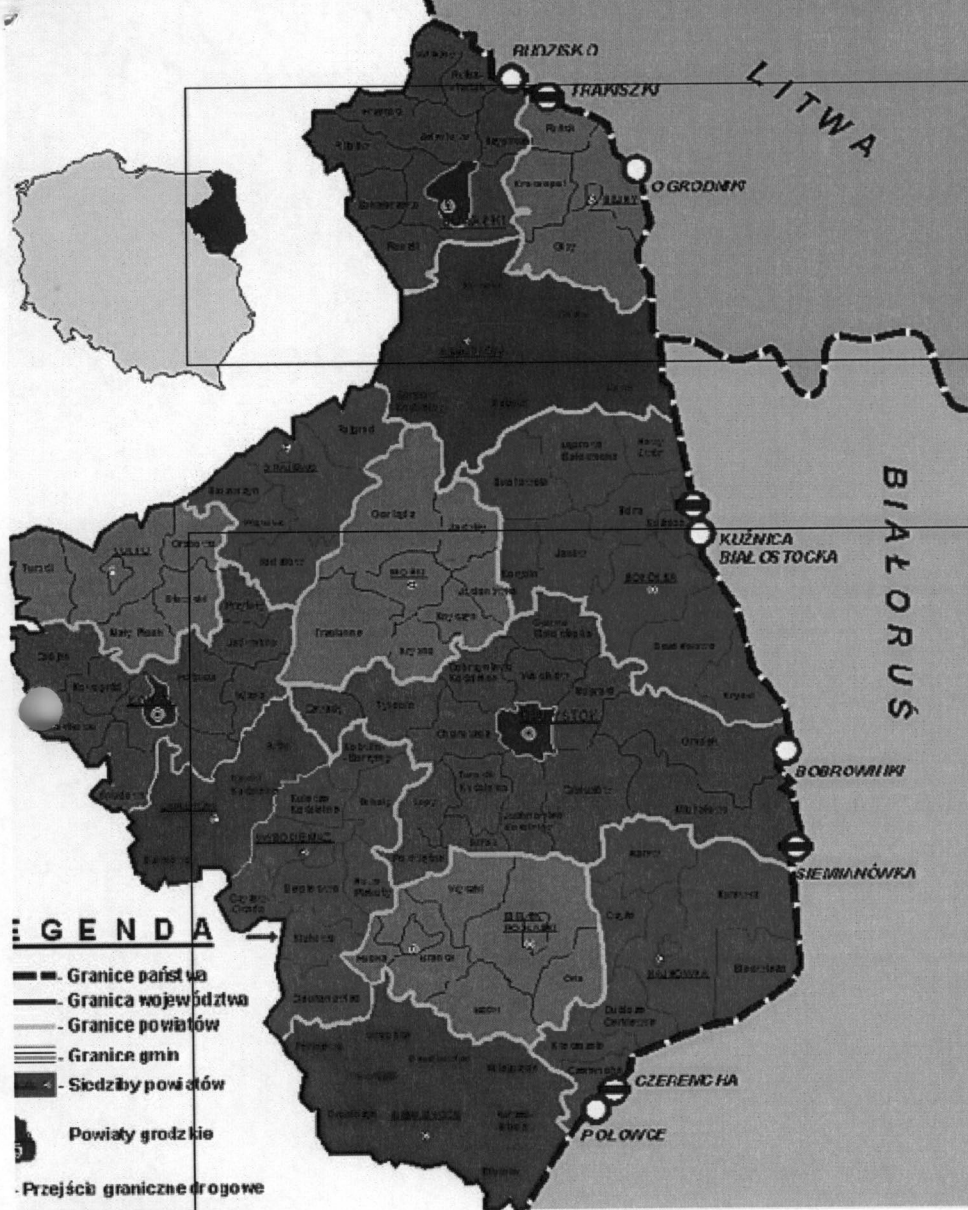
§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022 stanowiącą załącznik 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Ant
Andrzej Tymiński

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY
RADY GMINY KLUKOWO
NR XXVII/202/14
z dnia 28 sierpnia 2014r.

STRATEGIA INTEGRACJI I

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KLUKOWO NA LATA 2014 - 2022

KLUKOWO, 2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. DEMOGRAFIA
2. SYTUACJA GOSPODARCZA
3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

II CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. OBSZARY PROBLEMOWE
2. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi (opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Klukowo w drodze uchwały z dnia 2 grudnia 2008 na lata 2008 - 2013. Odtąd stanowił podstawę do podejmowania interwencji społecznych w celu poprawy funkcjonowania osób, grup i instytucji w gminie.

W 2014 roku podjęto decyzję o przygotowaniu wraz z instytucjami społecznymi nowego dokumentu strategicznego oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne; dokonano weryfikacji wszystkich programów i projektów; przeprowadzono analizę sprawozdań, raportów i oceny zasobów społecznych gminy.

Zaplanowano przyjąć Strategię podczas Sesji Rady Gminy przed końcem III kwartału 2014 roku. Strategia została przygotowana na lata 2014 - 2022.

Dokument składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno - stan aktualny sytuacji społecznej w gminie - rozdział I, misję i cele oraz problemy ważne dla społeczności - rozdział II, zaś III- sposoby wdrażania i monitorowania.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych skierowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia najbardziej potrzebujących, pomoc osobom wykluczonym społecznie oraz rozwój instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w sferze rozwiązywania problemów społecznych. O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie podmiotów działających na terenie gminy i regionu : instytucji publicznych rządowych i samorządowych , grup nieformalnych oraz liderów i organizacji pozarządowych.

Konstruując Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej do 2014,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
- Strategii Rozwoju Powiatu Wysokie-Mazowieckiego.

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klukowo na lata 2014-2022 ma nowoczesny wymiar lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Gmina Klukowo leży w południowo – zachodniej części województwa podlaskiego, na terenie Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, w południowej części powiatu wysokomazowieckiego. Od północy graniczy z gminami Szepietowo i Czyżew, od wschodu z gminami Rudka i Brańsk, od południa z miastem i gminą Ciechanowiec, od zachodu z gminą Boguty Pianki, znajdującą się na terenie województwa mazowieckiego.

Na terenie Gminy znajduje się 38 wsi o łącznej liczbie (stan na 31.12.2012) 4. 714 mieszkańców. Siedzibą władz Gminy jest Klukowo, duża wieś położona w północno – zachodniej części Gminy.

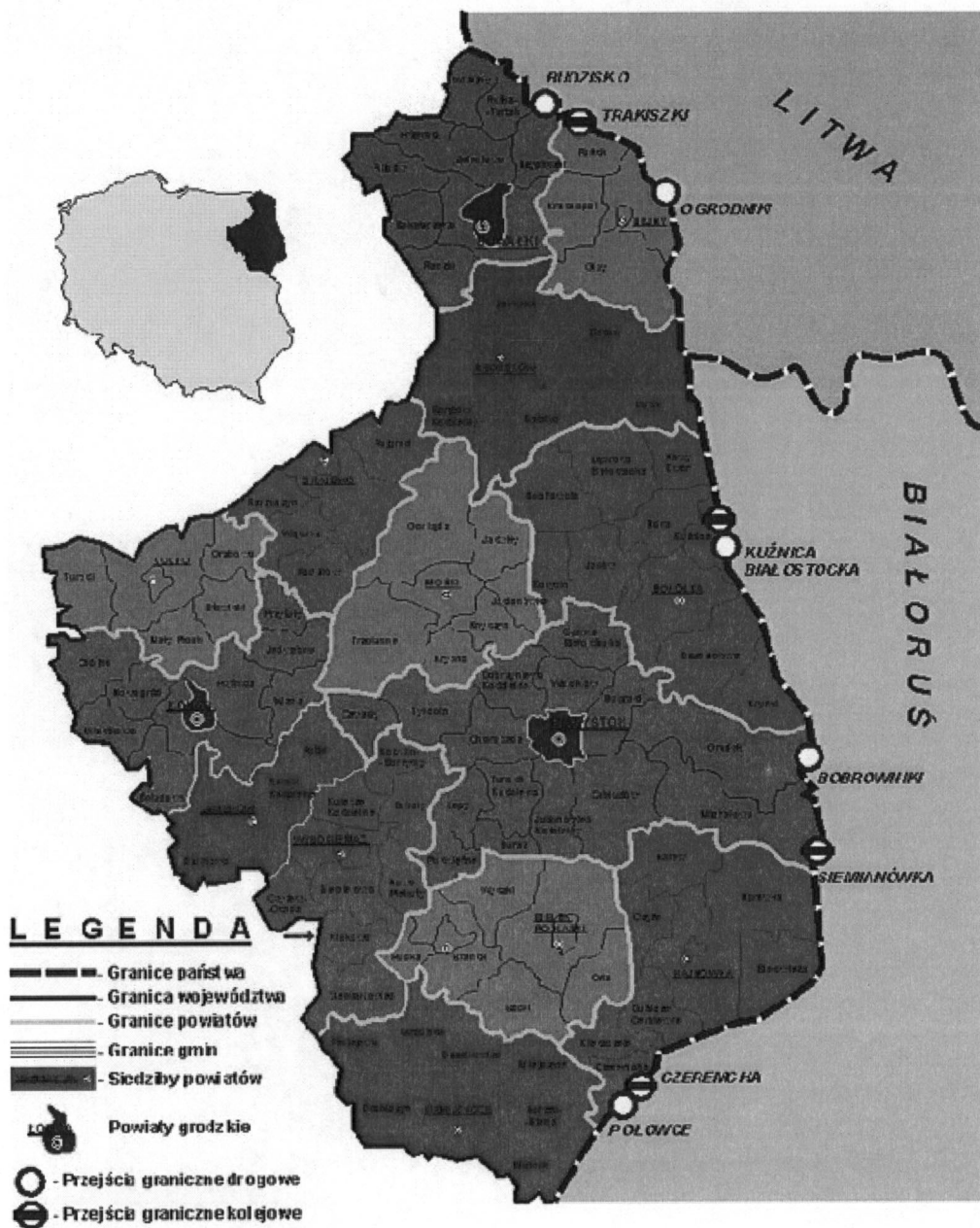
Przez gminę przebiega droga powiatowa, stanowiąca główne połączenie między miastami Ciechanowiec i Wysokie Mazowieckie. Droga ta tworzy korzystne połączenie z drogą Zambrów – Białystok, co podnosi atrakcyjność gospodarczą Gminy.

Gmina Klukowo pod względem administracyjnym należy do województwa podlaskiego, wchodząc też w skład powiatu wysokomazowieckiego. Przy powierzchni Gminy wynoszącej 123,77 km² i liczbie mieszkańców wynoszącej 4.714 gęstość zaludnienia wynosi około 39 osób na 1 km².

Gmina znajduje się w dolinie rzeki Nurzec, a przez jej teren przepływają jeszcze rzeki Płonka i Nitka. Położenie Gminy Klukowo i powiatu wysokomazowieckiego na tle województwa podlaskiego przedstawia poniższa mapa:

Rycina 1. Gmina Klukowo na tle województwa

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

1. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy Klukowo liczba ludności systematycznie spada, w latach 2006-2012 aż o 250 osób, z 4 964 do 4 714 mieszkańców.

Teren gminy zamieszkiwało (dane dnia 31.12. 2012 roku) 4.714 osób , w tym 2.425 mężczyzn i 2.289 kobiet.

Wykres 1: Ludność gminy Klukowo w 2012 roku

Dane Urzędu Gminy Klukowo

W roku 2012 w gminie Klukowo zamieszkiwało:

- 1 000 osób w wieku przedprodukcyjnym, co stanowi 21% mieszkańców,
 - 2276 osoby w wieku produkcyjnym - 48%
 - oraz 988 osób w wieku poprodukcyjnym – 21%.

Dane Urzędu Gminy Klukowo

**Tabela 1: Struktura
mieszkańców w latach
2006-2012:**

Dane z roku:	Wiek: 0-17 lat	Wiek: 18-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat
2006	1 187	2 830	947
2009	1 123	2 743	979
2012	1 000	2 726	988
Prognoza	Spadek o 187	Spadek o 104	Wzrost o 41

Dane Urzędu Gminy Klukowo

Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin. Natomiast sukcesywnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będzie w wieku produkcyjnym, mimo, że wiek produkcyjny jest obecnie wydłużony do 67 lat. Grono seniorów stale się powiększa, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasu życia.

Należy też zauważyć, iż saldo migracji mieszkańców gminy również z roku na rok wzrasta, a w roku 2012 wynosiło - 25 osób. Tyle spośród obywateli zmieniło pobyt i opuściło gminę

W gminie Klukowo ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi ok. 21 % ogółu mieszkańców i się systematycznie zwiększa, natomiast maleje liczba dzieci i osób w wieku produkcyjnym.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Klukowo zajmuje powierzchnię 123,77 km². Znaczącą jej część stanowią użytki rolne, które zajmują łącznie 10.564 ha (wg stanu na rok 2007). Te z kolei łączą w sobie 8.588 ha gruntów ornych, 45 ha sadów, 1.931 ha łąk i pastwisk trwałych. 1.122 ha powierzchni Gminy zajmują lasy i grunty leśne.

Gmina Klukowo zalicza się do typowo rolniczych. Powierzchnia użytków rolnych wynosi stanowi 85,3 % powierzchni Gminy, zaś gospodarstw rolnych jest 950 (a liczba dorosłych mieszkańców gminy to 2 726).

Powierzchnia lasów i terenów leśnych wynosi 1.122 ha, stanowiąc 9,0 % powierzchni ogólnej Gminy (przy średniej w woj. podlaskim 29,4 %, w Polsce 28,5 %).

Na terenie gminy funkcjonują 132 podmioty gospodarcze. Systematycznie rejestrują się nowe podmioty gospodarcze. W roku 2006 dokonano rejestracji 27 podmiotów, w 2009- 14, zaś w 2012- 19. Dziedziny i obszary działalności w gminie to: usługi budowlane, handel, transport, produkcja mebli kuchennych, czy zakłady mięsne.

Liczącą się dziedzinę gospodarki stanowią **przetwórstwo rolno-spożywcze**

Na terenie gminy największe firmy prowadzą : Eugeniusz Łuniewski: Zakłady Mięsne „Łuniewscy”, Zakłady Mięsne Wyszynski oraz Dom Weselny Kuczyn.

Działa również kilka supermarketów, handel, w tym pojazdami samochodowymi oraz urzędy, GOK, biblioteka, ośrodek zdrowia i szkoły. Te firmy, poza działalnością rolniczą generują zdecydowanie najwięcej miejsc pracy.

Poniższy wykres przedstawia procentowy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców czynnych zawodowo.

Dane PUP w Wysokiem Mazowieckim

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie w trzech kolejnych okresach, w porównaniu ze średnią stopą bezrobocia w województwie podlaskim i w Polsce:

Wykres 3 Stopa bezrobocia- porównanie

Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2006 – 2012 powiat wysokomazowiecki **charakteryzowała znacznie niższa, w stosunku do województwa podlaskiego i kraju, stopa bezrobocia.**

W roku 2006 liczba bezrobotnych wynosiła 172 osoby (88 kobiet) osoby, w tym

Do 25 roku życia – 79

Długotrwale – 126

Powyżej 50 roku życia- 18

Bez kwalifikacji zawodowych – 47

Niepełnosprawni - 1

W roku 2009 liczba bezrobotnych wynosiła 106 osoby (44 kobiety) osoby, w tym

Do 25 roku życia – 51

Długotrwale – 35

Powyżej 50 roku życia- 12

Bez kwalifikacji zawodowych – 23

Niepełnosprawni- 3

W roku 2012 liczba bezrobotnych wynosiła 141 osoby (59 kobiet) osoby, w tym

Do 25 roku życia – 63

Długotrwale – 58

Powyżej 50 roku życia- 19

Bez kwalifikacji zawodowych - 32
Niepełnosprawni- 3

Ze 141 osób bezrobotnych zamieszkałych w gminie Klukowo, wg danych na 31.12.2012 r., jedynie 10 osób posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, w tym 1 kobieta.

Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Klukowo można było wyróżnić kilka grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co przedstawia poniższy wykres:

Dane PUP Wysokie Mazowieckie

Jak wynika z danych zawartych na wykresie wśród osób bezrobotnych największą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, bez wykształcenia średniego i doświadczenia zawodowego oraz do 25 roku życia.

W gminie, podobnie jak w powiecie, bardziej niepokojąca od stosunkowo niewielkiej stopy bezrobocia, jest jego struktura.

Wg stanu na 31.12.2012 r. w grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych, często nieposiadających doświadczenia zawodowego. Niepokojąca była również dość duża liczba osób bezrobotnych powyżej 45 roku życia, w tym osób po 50 roku życia. Stosunkowo najmniej liczna grupa osób bezrobotnych były osoby w wieku 35-44.

Na koniec 2012 roku w bielskim urzędzie pracy były zarejestrowane jedynie 4 osoby z wykształceniem wyższym. Jedynie osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym stanowiły liczniejszą grupę osób. Najmniejsza grupa osób bezrobotnych legitymowała się wykształceniem średnim ogólnym i zasadniczym zawodowym.

Podsumowując:

- gmina jako teren rolniczy ma w tym obszarze potencjał i perspektywę dalszego rozwoju,
- poziom bezrobocia w gminie jest niski ,
- na terenie gminy funkcjonują 132 prywatne podmioty gospodarcze, w tym liczącą się dziedzinę gospodarki stanowi rolnictwo, usługi i handel,
- niepokojąca jest liczba osób bez stażu i wykształcenia zawodowego wśród ogółu bezrobotnych,
- niepokojąca struktura bezrobocia w gminie utrzymuje się niezmiennie od kilku lat.
- wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni do 30 roku życia, bezrobotni długotrwale, posiadający wykształcenie zawodowe i niższe.

3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystano z informacji i statystyk jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji działających w obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują instytucje, wykorzystano wiedzę i kompetencje pracowników urzędu gminy na etapie formułowania wniosków i prognoz.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono jednocześnie o

tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

Publiczne i pozarządowe instytucje wspierają działania społeczne i zapewniają tym samym rozwój gminy.

EDUKACJA I KULTURA

W roku 2012 w gminie Klukowo edukacja odbywała się na szczeblu przedszkolnym, szkół podstawowych, gimnazjalnym:

- do czterech ośrodków przedszkolnych uczęszczało 60 dzieci,
- w czterech szkołach podstawowych naukę pobierało 343 uczniów
- w gimnazjum - 166 uczniów.

Tabela 2: Liczba dzieci w szkołach

Rok	2006	2009	2012	Dojeżdżające dzieci w roku 2012
Placówki				
Ośrodki przedszkolne	8	49	60	
Szkoły Podstawowe				
SP w Łuniewie Małym	46	33	41	-
SP w Kuczynie	74	58	48	8
SP Klukowo	190	168	187	47
SP Wyszonki Kościelne	97	71	67	51
Gimnazjum	238	218	166	120
Razem	653	597	569	226, stanowi to 40% uczniów

Dane : szkoły z terenu gminy

Tabela wskazuje na spadek ilości dzieci w szkołach, ale również zwiększającą się dostępność w ośrodkach przedszkolnych.

W placówkach samorządowych dzieci oprócz realizowanej podstawy programowej uczestniczyły w zajęciach dodatkowych:

- zajęcia nauki języków obcych,
- rytmika, gimnastyka korekcyjna,
- małe formy sceniczne
- socjoterapii i logopedii
- oraz brały udział w kołach zainteresowań takich jak: koła plastyczne, ekologiczne, muzyczne, taneczne, historyczne, informatyczne itp.

W roku 2009 wszystkie szkoły z terenu gminy zostały wyposażone w sprzęt do zabaw w ramach programu „Radosna Szkoła-miejsce zabaw”

W roku 2010 do użytku oddany został gminy zostały wyposażone w sprzęt do zabaw w ramach realizacji programu „Moje Boisko”-Orlik 2012”

w roku szkolnym 2010/2011 został zrealizowany projekt „Radosna Szkoła-plac zabaw” przy szkołach podstawowych w Klukowie oraz Wyszonkach Kościelnych.

W okresie wrzesień 2008-czerwiec 2011 w szkołach podstawowych zorganizowane zostały Punkty przedszkolne w ramach programu marszałka Województwa podlaskiego. Wsparcie

rozwoju dzieci-opieką przedszkolną zostało objętych 60 dzieci 3-5 letnich zamieszkałych na terenie gminy. Program realizowany jest w dalszym ciągu w oparciu o środki własne gminy.

Od 1 lutego 2011r. W szkołach podstawowych realizowany był projekt „Indywidualizacja nauczania w klas I-III”, który został zakończony w czerwcu 2013r. Aktualnie realizowany jest projekt „Mój rozwój dziś szansą na lepsze jutro nasze” skierowany do uczniów klas IV-VI.

Placówki samorządowe oprócz kadry pedagogicznej zatrudniają specjalistów logopedów, oligofrenopedagoga, socjoterapeutów, specjalistę terapii pedagogicznej, bibliotekarzy, pedagogów.

Rodzice i opiekunowie dzieci angażują się w wiele działań. W każdej szkole jest powoływana Rada Rodziców.

We wszystkich szkołach po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy w nauce oraz rozwijanie zainteresowań uczniów.

W związku z powyższym prowadzone są zajęcia dodatkowe, głównie przedmiotowe (np. z przedmiotów ścisłych, z języków obcych i z przedmiotów humanistycznych) oraz koła zainteresowań (np. koła sportowe, muzyczne, plastyczne, teatralne, językowe itp.).

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sal gimnastycznych. W czterech szkołach podstawowych funkcjonują świetlice szkolne.

Uczęszcza do nich średnio 100 uczniów

W zakresie organizacji pracy szkoły wskazane byłoby pozyskanie dodatkowych pomieszczeń do realizacji statutowych zadań w zakresie utworzenia świetlicy środowiskowej połączonej z biblioteką szkolną i biblioteką gminną oraz powiększenie bazy szkoły o halę sportową (aktualnie uczniowie szkoły korzystają z niepełnowymiarowej Sali gimnastycznej na zmianę z uczniami gimnazjum), co niewątpliwie przyczyniłoby się do rozwoju kultury fizycznej wśród wychowanków szkoły.

Innym wskazanym problemem do uwzględnienia w koncepcji rozwoju gminy jest utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych w obszarze gminy zarówno dla potrzeb dzieci jak też dla wszystkich mieszkańców.

W zakresie organizacji wypoczynku dzieci z terenu gminy wskazane jest coroczne pozyskiwanie (lub zabezpieczanie środków własnych) środków na organizację wypoczynku dzieci w czasie ferii zimowych i w okresie wakacji (np. organizacja wyjazdowych form wypoczynku – kolonie, obozy wędrownie lub organizacja wypoczynku w oparciu o bazę własną szkół w formie półkolonii.)

Wnioski i prognozy obszaru edukacji :

- W latach 2006-2012 liczba uczniów w gminie spadła o 84, przy dodatkowym wzroście o 60 dzieci w przedszkolach, problemem jest zapewnienie miejsca pracy nauczycielom czynnym zawodowo w pełnym wymiarze czasu pracy.
- Z analizy potrzeb i problemów obszaru edukacji w gminie, wynika, iż szkoły są słabiej dofinansowane jeśli chodzi o kwestie remontowe samych budynków oraz sal, łazienek, szatni. Plac zabaw wymagają odnowienia i doposażenia. Przy szkołach brakuje także miejsc do aktywnego odpoczynku, boiska wymagają remontów.
- szkoły potrzebują doposażenia szkolnych pracowni przedmiotowych w pomoce dydaktyczne i sprzęt oraz uzupełnienia księgozbiorów bibliotek szkolnych.
- Występuje niedostateczne zatrudnienie specjalistów w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej- logopedy i psychologa, doradcy zawodowego.
- Istnieje potrzeba większej współpracy organizacji pozarządowych z placówkami oświatowymi w celu pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych na dodatkowe wyposażenie i zajęcia pozalekcyjne.
- Reorganizacji wymaga dowód uczniów.

- Konieczne jest objęcie pomocą socjalną uczniów, którzy w świetle prawa nie kwalifikują się do w.w pomocy, a sytuacja materialna ich rodzin jest trudna.
- wykonanie terenu rekreacyjnego dla dzieci i ich rodziców na letnie spotkania rodzinne i festyny ogólnie środowiskowe.

W gminie działa Ośrodek Kultury. Pełni on rolę mecenasa kultury i sztuki. GOK posiada pomieszczenia wydzielone z kompleksu UG, OSP, GOK : salę widowiskową na 150 miejsc siedzących, z pomieszczeniem administracyjnym o powierzchnia użytkowa – 296 m2, scenę zewnętrzną i wewnętrzną, oświetlenie sceniczne, sprzęt audio-video, sprzęt sportowy (stół bilardowy, stoły do tenisa, piłkarzyki, sprzęt rekreacyjny)

W swojej ofercie posiada ponad 15 imprez cyklicznych, które cieszą się szerokim zainteresowaniem i rozgłosem. Każdy mieszkaniec gminy w różnym wieku może znaleźć coś dla siebie, gdyż prowadzone są różnego rodzaju zajęcia: muzyczne, plastyczne, teatralne, recytatorskie.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonuje 7 zespołów dziecięcych, młodzieżowych, osób dorosłych i starszych.

- dzieci : ognisko muzyczne, zespół wokalny
- młodzież : koło wokalne
- dorośli – aerobik, koło strzeleckie, zespół kolędniczy
- starsi : klub seniora
- ogólnie : zajęcia świetlicowe – bilard, tenis stołowy, piłkarzyki, rzutki, gry świetlicowe : szach, scrabble, warcaby, karaoke

Kalendarz stałych wydarzeń w GOK:

- styczeń -	Powiatowe Prezentacje Zespołów Kolędniczych w Klukowie
- styczeń/luty -	Ferie z GOK
- luty -	Powiatowe Spotkanie Klubów Seniora
- marzec -	Ogólnopolski Konkurs Wiedzy pożarniczej – eliminacje gminne
- marzec -	Konkurs Wielkanocny
- maj -	Gminne obchody Międzynarodowego Dnia Dziecka – Festyn Familijny
- czerwiec-	Zakończenie Edycji Gminnej Ligi Piłkarskiej Drużyn Amatorskich
- lipiec-	Festyn z cyklu imprez pod wspólnym szyldem LGD „Kraina Bobra”
- wrzesień -	Wycieczka integracyjna do Wilna
- wrzesień -	Inauguracja Edycji Gminnej Ligi Piłkarskiej
- listopad -	Konkurs Bożonarodzeniowy
- listopad -	Andrzejki w GOK
- grudzień –	Spotkanie Opłatkowe

Gminny Ośrodek Kultury jako samorządowa instytucja kultury spełnia również rolę misyjną. Dokłada wszelkich starań aby wzbogacać swoją działalność o wspólne inicjatywy ze

stowarzyszeniami oraz wszelkiego rodzaju organizacjami, które prowadzą działalność społeczną i kulturalną.

GOK pragnie uaktywnić środowisko ludzi dorosłych i starszych poprzez odkrywanie i pokazywanie ich codziennych talentów (hobbystów z różnych dziedzin, robótek domowych, pasji literackich i artystycznych). Działa przy placówce Klub Seniorów.

Wnioski i prognozy rozwoju kultury:

- Dom Kultury potrzebuje poszerzenia oferty skierowanej do grup małych w związku z brakiem pomieszczeń do zajęć tematycznych
- Niezbędny jest remont i przebudowa Domu Kultury, aby w znaczący sposób poprawić i usprawnić warunki działania już istniejących pracowni i zespołów oraz poszerzyć zakres oferowanych usług kulturalnych.
- Występuje niedostateczne zainteresowania młodego pokolenia folklorem i tradycjami regionu.

KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

W mieście funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „P.O.Z.” Józef Malinowski, Jacek Lubecki s.c. z filią w Wyszonkach Kościelnych oraz NZOZ Almed w Klukowie. które świadczą opiekę zdrowotną mieszkańcom miasta i powiatu.

Liczba kadry medycznej dostępnej dla mieszkańców gminy:

- 2 lekarzy medycyny rodzinnej, 1 pediatra
- 2 pielęgniarki środowiskowe,
- 1 pielęgniarka praktyki
- 2 położne środowiskowa – rodzinna

Poniżej przedstawiono ilość wykonanych świadczeń w poszczególnych poradniach w latach 2006-2012. Z danych wynika, że najwięcej porad udzielono w poradni urazowo ortopedycznej, poradni p/gruźliczej, poradni dla kobiet jak również w poradni dermatologicznej, poradni zdrowia psychicznego.

Wykres 6. Wykonane świadczenia w poradniach.

Dane: SPZOZ

Ważnym problemem zdrowotnym społeczności Klukowa, wynikającym z analizy świadczeń wykonanych w zakresie poradni są :

1. Choroby układu krążenia, nadciśnienia i niewydolność serca
2. Cukrzyca
3. Choroby dróg oddechowych
4. Wypadki w rolnictwie
5. Nowotwory.

Liczba chorych leczonych ogółem dotyczy osób, które są zarejestrowane w zakładach opieki ambulatoryjnej w danym roku, gdyż chorego wlicza się do ewidencji jeden raz, niezależnie od liczby porad w ciągu roku.

W latach 2006-2012 wzrosła liczba chorych ogółem z zaburzeniami psychicznymi leczonych w poradniach zdrowia psychicznego w powiecie. Największy procent osób leczonych to pacjenci

chorzy na schizofrenię, zaburzenia depresyjne, zaburzenia depresyjne nawracające. Jest to duży problem, tym bardziej, że jest to choroba wykazująca tendencję wzrostową.

Poradnie w gminie prowadzą również profilaktykę zdrowotną dzieci i młodzieży w podstawowej opiece zdrowotnej, badania EKG, pomiar cukru i cholesterolu oraz szkolenia tematyczne.

Choroba alkoholowa i inne uzależnienia powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Komenda Powiatowa Policji i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania w obszarze uzależnień i są to:

- zapobieganie uzależnieniom m.in. poprzez reakcję na łamanie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach w zakresie wczesnego rozpoznawania i zapobiegania uzależnieniom, oraz wypracowanie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie szkoły ucznia pod wpływem alkoholu bądź środka odurzającego,
- rozszerzanie współpracy Policji z podmiotami zajmującymi się problematyką uzależnień,
- prowadzenie ścisłej kontroli miejsc gromadzenia się młodzieży elementu przestępczego, melin
- prowadzenie edukacji i profilaktyki w szkołach i gimnazjum,
- organizacja wypoczynku dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Tabela 4 Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z problemem uzależnienia i przemocy

Rodzaj interwencji	2006 rok	2009 rok	2012 rok			
	interwencje	Niebieska Karta	interwencje	Niebieska Karta	interwencje	Niebieska Karta
Domowe w związku z uzależnieniem i przemocą		48	3	45	4	54

Dane: KPP w Wysokiem Mazowieckiem

Interwencje te przekładają się na organizację pomocy i wsparcia osobom uzależnionym, ich rodzinom i bliskim.

Tabela 5 Dane dotyczące postępowań prowadzonych przez GKRPA

Liczba:	2013
nowych wniosków, które wpłynęły do GKRPA	4
wniosków skierowanych do sądu	3
przeprowadzonych badań biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	3
skontrolowanych punktów w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	5

Dane: GKRPA w Klukowie

Wnioski i prognozy diagnostyczne obszaru zdrowia:

- Głównymi problemami zdrowotnymi mieszkańców gminy Klukowo są:
 - a) choroby układu krążenia w tym: nadciśnienie tętnicze, niedokrwienne choroby serca (zawały), udary mózgu,
 - b) cukrzyca
 - c) wypadki w rolnictwie
 - d) nowotwory.
- Przyczyny powyższego tkwią w słabo rozpowszechnionej informacji o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, ruch), brak świadomości zagrożeń ze sposobu życia w odniesieniu do profilaktyki chorób cywilizacyjnych
- W wielu poradniach specjalistycznych ZOZ jest w stanie udzielić większej liczby świadczeń, na wiele usług zapotrzebowanie wzrasta z każdym rokiem.
- Utrzymują się wykroczenia związane ze szkodliwym używaniem alkoholu: zatrzymanie w izbie, interwencje domowe oraz przestępstwa kryminalne
- W grupie młodzieży nastąpił znaczny wzrost ryzykownych zachowań.
- Konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych.
- Konieczne jest zwiększenie możliwości diagnostycznych oraz poprawa dostępności leczenia specjalistycznego

OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Występują jednak miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Obsługę gminy Klukowo zapewnia Posterunek Policji w Ciechanowcu, sprawowaną przez jednego dzielnicowego. Według raportu Komendy Powiatowej Policji w Wysokiem Mazowieckim w latach 2006-2012 odnotowano :

Tabela 6 Przestępczość na terenie gminy Klukowo

Kategoria	Ilość zdarzeń w 2006 roku	Ilość zdarzeń w 2009 roku	Ilość zdarzeń w 2012 roku
Kradzież	3	1	4
Kradzież z włamaniem	4	-	1
Kradzież samochodu	-	-	-
Przestępstwo rozbójnicze	1	-	-
Bojki i pobicia	-	-	-
Uszkodzenie mienia	-	1	-
Inne	1	1	1
Razem zdarzeń	9	3	6

Tabela 7: Wykroczenia na terenie gminy Klukowo

Kategoria	2006 rok	2009 rok	2012 rok
Przeciwko obyczajności publicznej	-	1	1
Przeciwko mieniu	-	2	2
Przeciwko porządkowi publicznemu	13	71	44
Przeciwko bezpieczeństwu na drogach	78	238	247
Razem wykroczeń	91	312	294

Dane: KPP w Wysokiem Mazowieckiem

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. W latach 2006, 2009, 2012 na terenie gminy Klukowo prowadzono szereg programów edukacyjnych i prewencyjnych m.in.: Działania „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Nie bądźmy obojętni”, „ Stop patologiom”. Realizowano Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii, Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Polska dla dzieci”

Z dotychczasowych analiz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, wynika, iż najważniejsze potrzeby i problemy obszaru bezpieczeństwa w gminie winny być realizowane w następujących obszarach:

Przemoc w rodzinie

- prowadzenie działalności edukacyjnej wśród, nauczycieli, rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- współdziałanie instytucji pomocowych,
- zaangażowanie instytucji pomocowych w realizację procedury „Niebieskie karty”,
- szkolenie policjantów z zakresu interwencji kryzysowej i współpracy międzyinstytucjonalnej
- udział pracowników socjalnych w konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Komendę Powiatową Policji w Wysokiem Mazowieckiem dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

- eliminowanie miejsc niebezpiecznych na drogach w celu przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym,
- skuteczne ujawnianie nietrzeźwych oraz będących pod wpływem innych środków odurzających uczestników ruchu drogowego,
- zdecydowana walka z „piractwem drogowym” ze szczególnym uwzględnieniem okolic szkół,

Gmina Klukowo uchodzi za bezpieczną. Komenda Powiatowa Policji osiąga dobre wyniki w zakresie wykrywalności najbardziej dokuczliwych przestępstw.

Liczba wykroczeń nie przekracza 100 w roku, przestępstw ustabilizowała się na poziomie około kilku rocznie. Jedynie wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu na drogach wciąż wzrastają.

Dodatkowo nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa ochotnicza **straż pożarna**. Najczęściej strażacy biorą udział w akcjach pożarowych i akcjach ratunkowych w trakcie wypadków komunikacyjnych.

Analizując sytuację pożarową i miejscowych zagrożeń w powiecie wysokomazowieckim można zaobserwować ciągłe rozszerzanie obowiązków jednostek Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego pomimo tego, iż ogólna ilość interwencji kolejny rok ma tendencję spadkową.

W 2012 r. zanotowano o ponad 14% interwencji mniej, lecz nastąpił wzrost ilości pożarów o prawie 30%. Spadek ilości zdarzeń jest związany z mniejszą ilością, niż w poprzednich latach, nawałnic i gwałtownych opadów atmosferycznych. Generalnie liczba podejmowanych interwencji jest nadal bardzo wysoka, co jest związane z występowaniem różnego rodzaju miejscowych zagrożeń: wypadków drogowych, gwałtownych opadów atmosferycznych, wichur, nietypowym zachowaniem zwierząt i innymi nietypowymi zdarzeniami. Pożary powstają najczęściej

z powodu nieostrożności osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, wad urządzeń elektrycznych, nieprawidłowej eksploatacji urządzeń grzewczych oraz w wyniku podpałów.

Wiele podejmowanych interwencji ma związek ze złym stanem infrastruktury komunalnej. Sytuacja ta powoduje zwiększenie roli i znaczenia straży pożarnych, co wiąże się z koniecznością wyposażania jednostek Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w specjalistyczny sprzęt i urządzenia umożliwiające realizację nałożonych obowiązków. Zarówno strażacy zawodowi jak i ochotnicy systematycznie szkolą się, czego efektem jest umiejętność niesienia sprawnej i profesjonalnej pomocy w sytuacjach zagrożenia.

Tabela 8 LICZBA POŻARÓW, MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ I ALARMÓW FAŁSZYWYCH.

Tabela 8 LICZBA POŻARÓW, MIEJSCOWYCH ZAGROZEŃ I ALARMÓW FAŁSZYWYCH									Razem
			Pożary	Miejscowe zagrożenia		Alarmy fałszywe	Ogółem zdarzeń		
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	
gm. Klukowo	24	17	28	42	0	0	52	59	

	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
gm. Klukowo	15	9	62	33	0	0	77	42	-35

	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	
Klukowo	10	11	96	57	0	1	106	69	-37

Wykres 7 Wydarzenia w gminie w latach 2006-2012

Dane KSRG Powiatu

Na terenie gminy działa 8 przygotowanych i przeszkolonych OSP: w Klukowie, w Kuczynie, w Lubowiczu Wielkim, w Łuniewie Wielkim, w Piętkach Gryzkach, w Sobolewie, w Trojanowie, w Wyszonkach Kościelnych.

Tabela 9 WYSZKOLENIE JEDNOSTEK OSP w KLUKOWIE (stan na 31.12.2012 r.)

Jednostka	liczba strażaków przeszkolonych**	aktualne badania lekarskie	Liczba członków OSP spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych (badania lekarskie i wyszkolenie		Ki er o w cy ko ns er w at or zy sp rz ęt u O S P	z zakresu ratownictwa technicznego	ratowniczy medyczni (kpp*)	współpraca z LPR		
	szeregowcy OSP	naczelnicy OSP	dowódcy OSP							
Klukowo		15	1	1		5	4	5	8	22

Wnioski i prognozy obszaru bezpieczeństwa:

- Gminę można uznać za bezpieczną, istotne zagrożenie na terenie gminy niesie zwiększające się z roku na rok nasilenie ruchu samochodowego.
- Obszar do wzmocnienia w sferze bezpieczeństwa to przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- Mieszkańcy oczekują szybkiej i zdecydowanej reakcji ze strony policjantów oraz łatwego dodzwonienia się po interwencję do dyżurnego.
- Należy dążyć do utrzymania tendencji organizacji zawodów OSP, gdyż ukazują one gotowość drużyn lokalnych.
- Doskonalenie funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości sił i środków.

- Doskonalenie systemu rozpoznawania, analizowania zagrożeń pożarowych oraz nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych.
- Działania na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

OSOBY ZALEŻNE: STARSZE ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNE

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Według danych Urzędu Gminy Klukowo liczba ludności w wieku 60/65 lat i powyżej w latach 2006 – 2012 sukcesywnie rosła:

2006 r. – 947 osób

2009 r. – 979 osób

2012 r. – 988 osób

W miejscowości funkcjonuje KLUB Seniora, które skupia ok. 30 członków, mieszkańców gminy w wieku 60+.

KLUB SENIORA prowadzi aktywną działalność rozwijając swoje zainteresowania poprzez udział w zajęciach takich jak: warsztaty plastyczno-rękodzielnicze, literacko-dyskusyjne oraz sportowe (aerobic, gimnastyka, itp.). Ponadto ściśle współpracuje z innymi organizacjami z terenu gminy realizując wspólne projekty.

W 2012 roku GOPS w KLUKOWIE udzielał wsparcia z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 90 rodziny
- **niepełnosprawność – 27 rodzin**
- **długotrwała lub ciężka choroba – 72 rodziny**

Świadczeniobiorcami systemu pomocy społecznej w 2012 roku w przeważającej mierze były osoby w wieku aktywności zawodowej (18-59). **Drugą grupę stanowili odbiorcy w wieku 60 i więcej lat (wiek emerytalny).**

Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z Wysokiego Mazowieckiego wskazują, że w samym 2012 roku zostało wydanych nowych 37 orzeczeń nowych, co pokazuje wzrastający problem w gminie.

Tabela 10: Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w roku 2012

Rok	Liczba orzeczeń o niepełnosprawności	Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
2006	1	2
2009	7	10
2012	10	37

Dane PZdsON w Wysokiem Mazowieckiem

Przedstawione dane mogą nie pokrywać się ze stanem faktycznym. Orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności mogą wydawać inne powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011.127.721 z późn. zm.). Liczba podanych orzeczeń dotyczy wyłącznie osób, które złożyły wnioski (jedna osoba mogła złożyć wniosek kilka razy w danym roku) w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wysokiem Mazowieckiem.

W związku z powyższym można jedynie oszacować procentowe dane osób niepełnosprawnych. Szacunkowo ocenia się, że 15% populacji naszego kraju to osoby niepełnosprawne, zatem należy założyć, iż na terenie gminy mieszka około 700 osób niepełnosprawnych.

W gminie niepełnosprawne dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym mają możliwość uczestnictwa w środowisku z rówieśnikami. W roku 2012 uczęszczało 11 dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności i 6 dzieci z opinią Poradni PP o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

Wnioski i prognoza obszaru osób zależnych :

- Występuje izolacja osób starszych, samotnie mieszkających i osób niepełnosprawnych.
- Brak na terenie gminy instytucji, która świadczyłaby osobom tego potrzebującym usługi/opieki całodobowej.
- Należy prowadzić własne rozpoznanie i monitorowanie sytuacji osób zależnych w gminie.
- Stale współpracować z partnerami społecznymi w obszarze niepełnosprawności i włączenia społecznego osób starszych.
- Należy podejmować działania na rzecz upowszechnienia klubu Seniora i działalności ngo na rzecz osób niepełnosprawnych.
- W celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu ważne jest umożliwienie nauki dzieciom niepełnosprawnym fizycznie i umysłowo naukę wraz ze swoimi zdrowymi rówieśnikami.

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

System pomocy społecznej, jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dn. 01.01.2012r. nałożyły na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” nakłada na OPS obowiązek obsługi administracyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych.

W celu efektywności działań pomocowych Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje na co dzień z Sądem Rejonowym w , Prokuraturą Rejonową, kuratorami zawodowymi i społecznymi, komornikami sądowymi z terenu całego kraju, ze szpitalem w Wysokiem Mazowieckiem oraz

Szpitałem Psychiatrycznym w Choroszczy, Domami Pomocy Społecznej województwa podlaskiego i województw ościennych, Powiatowym Urzędem Pracy w Wysokiem Mazowieckiem Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, parafiami Rzymsko-Katolickimi, dzielnicowymi i Komendantem Policji w Wysokiem Mazowieckiem, Szkołami podstawowymi Gimnazjum oraz Szkołami ponadgimnazjalnymi z terenu powiatu wysokomazowieckiego (ich pedagogami i Radami Rodziców), z przedstawicielami stowarzyszeń ochotniczych straży pożarnych, z lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, a także z radnymi i sołtysami z terenu gminy oraz organizacjami pozarządowymi.

Wszystkie wymienione osoby i instytucje **działają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia.**

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Statutowym celem działania ośrodka jest realizowanie zadań, które powinny umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Pomoc udzielana jest bezpośrednio dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, dotkniętych bezrobociem lub inną z przyczyn powodujących trudną sytuację. Środki pochodzące na pomoc społeczną to głównie środki pochodzące z budżetu państwa oraz środki gminne. W Ośrodku zatrudnionych jest aktualnie 9 osób z kierownikiem

Tabela 11 Budżet na zadania Pomocy Społecznej

ROK	KWOTA
2006	1 254 720
2009	726 817
2012	751 711

Na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie w 2012r. wydano 751711 obejmując pomocą 163 rodzin.

Najwięcej środków, aż 761 104 zł w roku 2006 przyznano na wypłatę zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową (susza)

Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu które określa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Dane te obrazują poniższe tabele:

Tabela Powody przyznawania pomocy

	L rodzin rok 2006	L osób rok 2006	L rodzin rok 2009	L osób Rok 2009	L rodzin rok 2012
Ubóstwo	17	51	94	402	90
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	227	52	301	54

W tym: Wielodzietność	34	225	48	292	51
Bezrobocie	54	220	47	199	40
Niepełnosprawność	29	85	25	72	27
Długotrwała lub ciężka choroba	96	374	88	340	72
Bezradność w sprawach opiek-wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	6	24	23	64	8
W tym:	3	11	9	13	6
Rodziny niepełne					
Rodziny wielodzietne	0	0	5	25	0
Zdarzenie losowe	1	6	5	10	3

Dane wykazują, że z pomocy społecznej najwięcej rodzin korzystało w 2009 roku- rodzin (338 osób) natomiast w 2012r. liczba ta spadła i było to 37 rodzin mniej, czyli 301 osób.

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo ,długotrwała choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa

GOPS w Klukowie realizuje projekt pt "Pomoc osobom objętym pomocą OPS" od 2008r. w ramach Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 . Projekt jest skierowany do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w GOPS Klukowie. W 2008 roku w projekcie wzięło udział 6 osób (6 kobiet) korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, były to osoby długotrwale bezrobotne. W ramach projektu zorganizowano szkolenia dla 6 osób: szkolenie z psychologiem- "Trening umiejętności psychospołecznych", szkolenie prowadzone przez doradcę zawodowego- "Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy i pośrednictwo zawodowe", " Podstawy obsługi komputera" prowadzone przez informatyka, szkolenie z pedagogiem. Wszyscy uczestnicy projektu zostali objęci kontraktami socjalnymi, otrzymali wsparcie dochodowe. 6 osób zakończyło udział w projekcie.

W 2009 roku w projekcie wzięło udział 10 osób(10 kobiet)korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. 3 osoby powróciły do projektu. W ramach projektu zorganizowano szkolenie- "Doradztwo zawodowe" dla 10 osób, "Trening umiejętności psychospołecznych" dla 10 osób, "Opiekunka nad dziećmi, osobami starszymi, niepełnosprawnymi "-szkolenie dla 5 osób, "Usługi gastronomiczne"- szkolenie dla 5 osób. Ze wszystkimi uczestnikami projektu podpisano kontrakty socjalne, udzielono wsparcia dochodowego. Łącznie z rokiem 2008 13 osób zakończyło udział w projekcie.

W 2010 roku w projekcie uczestniczyło 18 osób (12 kobiet, 6 mężczyzn)-świadczeniobiorców pomocy społecznej. 3 osoby po raz kolejny wzięły udział w projekcie, 15 osób uczestniczyło po raz pierwszy. Zorganizowano szkolenia: "Trening umiejętności psychospołecznych" dla 18 osób, "warsztaty aktywnego poszukiwania pracy" dla 18 osób, "kwalifikacje zawodowe, określenie potrzeb szkoleniowych" dla 18 osób, "kucharz" dla 6 osób, "organizacja przyjęć okolicznościowych" dla 6 osób, "Obsługa wózków widłowych" dla 6 osób. 18 osób objęto kontraktami socjalnymi i wsparciem dochodowym.

W 2012 roku w projekcie uczestniczyło 22 osoby (16 kobiet, 6 mężczyzn)-świadczeniobiorców pomocy społecznej. 2 osoby po raz kolejny wzięły udział w projekcie. 20 osób uczestniczyło po raz pierwszy. Zorganizowano szkolenia: "Trening umiejętności psychospołecznych" dla 22 osób, "warsztaty aktywnego poszukiwania pracy" dla 22 osób, "kwalifikacje zawodowe, określenie potrzeb szkoleniowych" dla 22 osób, kurs prawo jazdy Kat.B dla 10 osób, Kurs prawo jazdy Kat.C dla 6 osób. 22 osoby objęto kontraktami socjalnymi i wsparciem dochodowym.

W 2013 roku w projekcie wzięło udział 23 osoby (12 kobiet i 11 mężczyzn)-świadczeniobiorców pomocy społecznej. 3 osoby po raz kolejny uczestniczyły w projekcie. 20 osób wzięło udział w projekcie po raz pierwszy. Zorganizowano szkolenia "Trening umiejętności psychospołecznych" dla 23 osób, "Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy" dla 23 osób, "Kwalifikacje zawodowe, określenie potrzeb szkoleniowych" dla 23 osób, kurs prawo jazdy kat.B dla 18 osób, kurs prawo jazdy Kat.C 56 osób, szkolenie "Catering-obsluga przyjęć okolicznościowych" dla 6 osób.

W związku ze stałą liczbą rodzin potrzebujących wsparcia w tym zakresie działania ośrodka powinny znaleźć dodatkowe specjalistyczne doradztwo- psychologów, asystentów rodzinnych, czy grupy wsparcia/edukacji dla tychże rodzin. Niezbędne jest zaplanowanie działań w tym zakresie w najbliższym czasie.

Gmina wypłaca swoim podopiecznym świadczenia rodzinne, przyznawane na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn.) Rokrocznie wypłaca się około 867340 świadczeń w tym: rodzinnych i przysługujących dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Z zakresu świadczeń rodzinnych wypłacono jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka to jest w:

2006 roku 61 osobom

2009 roku 49 osobom,

w 2012 roku 36 osobom,

Wnioski i prognoza obszaru pomocy społecznej:

Z powyższych danych wynika, że pomoc była adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Osoby te bardzo często nie są w stanie zaspokoić sobie i swoim rodzinom podstawowych potrzeb życiowych i bytowych. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społecznej stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach i przedszkolach.

- Główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest ubóstwo, długotrwała choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Pomoc była adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym.

- Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.
- Dane demograficzne pokazują, że w najbliższych latach będą narastały problemy z osobami w podeszłym wieku polegające na zapewnieniu im częściowej lub całodobowej opieki.
- Ważną grupą do objęcia wsparciem są gospodarstwa domowe rolników indywidualnych posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni od 1- 2 ha użytków rolnych, bez dodatkowych źródeł dochodu.

Organizacje pozarządowe, działające na terenie gminy KLUKOWO wspomagają rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Rokrocznie w budżecie gminy w ramach Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2012-2016 zabezpieczane są środki na wsparcie finansowe działań organizacji. W roku 2012 gmina zleciła zadania dla ngo w priorytetowych obszarach:

- 1) Działalność wspierającą rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
- 2) wspieranie kultury fizycznej, sportu i oświaty ,
- 3) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 4) upowszechnianie wiedzy ekologicznej,
- 5) promocja zatrudnienia i aktywizacji społecznej.

Poza trybem konkursowym każde przedsięwzięcie skierowane na rozwiązywanie konkretnego problemu społecznego lub integrację mieszkańców może zostać współfinansowane przez tryb pozakonkursowy. Gmina jest otwarta na inicjatywy społeczne.

Rozwiązywanie problemów społecznych bez budowania zaplecza zasobów jest niemożliwe. Nawiązanie długofalowej współpracy i pozytywnych relacji, szczególnie z podmiotami instytucjonalnymi (np. samorządowymi, społecznymi, gospodarczymi, kościelnymi) pozwala wykorzystać kompetencje różnych podmiotów i gromadzić istniejące najlepsze doświadczenia, stanowiąc dobre wsparcie. Każda instytucja i grupa nieformalna, czy osoba indywidualna dysponuje zasobami materialnymi, bądź kapitałem. Ten kapitał traktowany jest jako dobro najwyższej wartości na rynku społecznym i gospodarczym XXI w.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować plan rozwoju społecznego miasta, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych założeń.

Z zebranych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cele strategii.

1. OBSZARY PROBLEMOWE

Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby zgłoszone przez instytucje poddano analizie Zespołu podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano **obszary problemowe**, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności lokalnej gminy KLUKOWO na lata 2014-2022.

Są to :

- I OBSZAR: WSPIERANIE RODZINY I ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM
- II OBSZAR : ROZWÓJ RYNKU PRACY I POMOCY OSOBOM BEZROBOTNYM
- III OBSZAR: WZMOCNIENIE SYSTEMU WSPARCIA I AKTYWNOŚCI OSÓB
CHORYCH, STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH
- IV OBSZAR: BUDOWANIE SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA
- OBSZAR V: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

2. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy za 10-12 lat, do roku 2022. Określa bardzo ogólnie do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmujemy działania strategiczne. W trakcie prac nad strategią została więc zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości.

WIZJA:

**GMINA KLUKOWO TO MIEJSCE, GDZIE LUDZIE ŻYJĄ GODNIE,
SĄ AKTYWNI, OPERTYWNI, WYKSZTAŁCENI I**

ŚWIADOMI WŁASNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w GMINIE i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem aktywnej i skutecznej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma doprowadzić do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów

Wytyczne cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Realizacja celów zawartych w strategii możliwa będzie poprzez realizację wypracowanych kierunków działań, opracowanie, wdrażanie i monitorowanie tworzonych harmonogramów roboczych, projektów i programów celowych.

CEL STRATEGICZNY I: WSPIERANIE RODZIN I ZAPOBIEGANIE KRYZYSOM

Kierunki działania:

1. Zwiększenie dostępu do usług specjalistów : logopedy, terapeuty, psychologa dziecięcego i innych
2. Edukacja rodziców poprzez pracę socjalną, asystenturę rodziny. Pozyskanie i praca z asystentem rodziny.
3. Organizacja programów i projektów edukacyjnych ukierunkowanych na rodziców- szkół,
4. Budowa systemu wsparci dla osób i rodzin w kryzysach.
5. Przygotowanie i realizacji oferty skierowanej do dzieci , w tym z ubogich rodzin
6. Kontynuacja prowadzenia: świetlic dla dzieci przy szkołach, świetlicy dla młodzieży, dożywiania, wypoczynku i zajęć dla dzieci, stypendiów socjalnych
7. Tworzenie warunków do realizacji programów terapeutycznych.
8. Wsparcie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym szczególnie uzdolnionych .
9. Kontynuacja współpracy w zakresie wspierania rodziny z poradni informacyjno-konsultacyjnej w Wysokiem Mazowieckim
10. Promocja dobrych praktyk na rzecz rodzin i dobrych wzorców wychowania.
11. Programy edukacyjne dla rodzin .

12. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.
13. Budowanie lokalnych partnerstw na rzecz pozyskiwania zewnętrznych środków na usługi dla rodzin.
14. Tworzenie partnerstw z ngo, kościołem i instytucjami pracującymi na rzecz ubóstwa.
15. Przygotowanie i realizacja projektów celowych do różnych grup wykluczonych (np. bezrobotnych, ubogich)

Wskaźniki:

- Liczba pozyskanych specjalistów, asystentów rodziny w gminie,
- Liczba realizowanych programów, projektów na rzecz rodzin,
- Nowa oferta na rzecz dzieci i młodzieży w gminie od 2015 roku,
- Wydanie informatora o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie,
- Liczba zawiązyanych partnerstw na rzecz projektów dla rodzin, dzieci i młodzieży,
- Liczba stypendiów i działań na rzecz zdolnych dzieci,
- Wzrost poczucia zaangażowania samorządu w sprawy rodziny wśród mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY II : ROZWÓJ RYNKU PRACY I POMOCY OSOBOM BEZROBOTNYM

Kierunki działania:

1. Współpraca podmiotów rynku pracy, w tym publicznych i niepublicznych w obszarze przeciwdziałania bezrobociu.
2. Rozwój działań aktywnej integracji i ekonomii społecznej – kluby integracji społecznej.
3. Pozyskiwanie funduszy na aktywizację grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy.
4. Opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród młodzieży do 35 roku życia, osób z niskim wykształceniem, bezrobotnych rolników.
5. Profilaktyka i redukcja psychospołecznych skutków bezrobocia.
6. Prowadzenie prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży i kontraktów socjalnych dla osób nieaktywnych.
7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia.

Wskaźniki:

- Nowe inicjatywy na rzecz grup bezrobotnych, w tym rolników o małych gospodarstwach,
- Liczba projektów skierowanych do grup szczególnych na rynku pracy,
- Pozyskanie doradcy zawodowego do szkół,
- Liczba realizowanych i zakończonych sukcesem kontraktów socjalnych,
- Liczba osób korzystających z prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży,
- Wysokość pozyskanych funduszy na rozwój rynku pracy w gminie i ekonomię społeczną,
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej w gminie.

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE SYSTEMU WSPARCIA I AKTYWNOŚCI OSÓB CHORYCH, STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Kierunki działania:

1. Rozwijanie systemu pomocy/usług osobom starym, chorym i niepełnoprawnym w ich środowisku zamieszkania:
 - rozwój usług opiekuńczych, zatrudnienie większej liczby osób z kwalifikacjami do pracy z osobami starszymi i samotnymi,
 - prowadzenie klubów seniora
 - organizowanie zajęć warsztatowych dla niepełnosprawnych,
2. Kontynuacja likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych:
 - umożliwienie pokonywania różnych poziomów w miejscach gdzie występują różnice wysokości,
 - systematyczne przystosowywanie do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej

3. Udział w projektach celowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
4. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa w gospodarstwach rolnych.
5. Upowszechnienie informacji o zdrowym stylu życia. Zaangażowanie i wspieranie organizacji pozarządowych, służby zdrowia (służb specjalistycznych) do prowadzenia szeroko zakrojonej akcji na rzecz zdrowego stylu życia.
6. Organizowanie pomocy w placówkach specjalistycznych (terapeutyczna, skierowanie na leczenie odwykowe itp)
7. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych.
8. Poszerzenie integracyjnego systemu edukacji:
 - ułatwianie dostępu uczniom niepełnosprawnym do sprzętu rehabilitacyjnego zmniejszającego skutki niepełnosprawności,
 - Umożliwienie nauki dzieciom niepełnosprawnym fizycznie i umysłowo wraz ze swoimi zdrowymi rówieśnikami.
9. Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz ludzi starych, niepełnosprawnych, chorych.
10. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych działających na rzecz osób zależnych.
11. Poprawa dostępności do leczenia specjalistycznego.
12. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii.

Wskaźniki:

- Liczba usług opiekuńczych,
- Liczba zatrudnionych osób z kwalifikacjami do pracy z osobami starszymi i samotnymi,
- Liczba osób w Klubie Seniora, liczba przedsięwzięć w Klubie,
- Liczba wydarzeń organizowanych oraz zajęć warsztatowych dla niepełnosprawnych,
- Liczba przystosowywanych do potrzeb osób niepełnosprawnych obiektów użyteczności publicznej,
- Liczba wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych na rzecz zdrowego stylu życia,
- Liczba osób kierowanych na leczenie odwykowe i terapię,
- Pozyskanie w gminie lekarzy specjalistów,
- Liczba współfinansowanych zadań przez gminę na rzecz leczenia i profilaktyki.

Kierunki działania:

1. Działania na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
2. Usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości sił i środków.
3. Doposażenie bazy logistycznej i zasobów sprzętowych straży pożarnej.
4. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży.
5. Realizacja programu Przeciwdziałania Przemocy..., prowadzenie LZI.
6. Rozwój kadr pomocowych, szkolenia i warsztaty służące podnoszeniu kompetencji i jakości usług bezpieczeństwa.
7. Współpraca ze szkołami w kierunku budowania kompleksowych programów zapobiegania agresji.

Wskaźniki:

- Liczba wydarzeń szkoleniowych OSP,
- Liczba przygotowanych służb i kadr ratowniczych,
- Utrzymanie poziomu bezpieczeństwa w gminie,
- Wydatki poniesione na doposażenie bazy logistycznej i zasobów sprzętowych straży pożarnej,
- Nowe programy na rzecz młodzieży, w tym spędzania czasu wolnego,
- Liczba posiedzeń LZI, grup roboczych,
- Liczba prowadzonych niebieskich kart,
- Liczba młodzieży zaangażowanej wolontaryjnie i społecznie.

CEL STRATEGICZNY V: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Kierunki działania:

1. Uaktywnienie środowiska ludzi dorosłych i starszych poprzez odkrywanie i pokazywanie ich codziennych talentów .
2. Poprawa infrastruktury i doposażenia placówek edukacyjnych.
3. Pozyskanie środków na remont bibliotek i doposażenie księgozbioru, rozwój projektów innowacyjnych w bibliotekach, czytelniczych, rozwój obiektów sportowych.
4. Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne oraz placów zabaw.
5. Reorganizacja dowozu uczniów.
6. Inicjowanie i rozwój form integracji rodzin ze społecznością lokalną –współorganizowanie i promowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, konkursów.
7. Rozwój nieodpłatnych form rozwoju zainteresowań w GOK.
8. Organizowanie spotkań i wydarzeń edukacyjnych, promocja według rozpoznanych i efektywnych źródeł upowszechniania
9. Wykorzystanie nowego okresu programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup i ekonomii społecznej .

10. Wypracowane i wdrożenie mechanizmu promowania wolontariatu.
11. Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych w obszarze gminy zarówno dla potrzeb dzieci jak też dla wszystkich mieszkańców.
12. Pozyskiwanie (lub zabezpieczanie środków własnych) środków na organizację wypoczynku dzieci w czasie ferii zimowych i w okresie wakacji .
13. Realizacja Gminnego Programu Współpracy z NGO.

Wskaźniki:

- Liczba inicjatyw lokalnych zgłaszanych przez organizacje i stowarzyszenia,
- Liczba doposażonych placówek edukacyjnych, kultury, zasobów gminnych i stowarzyszeń,
- Liczba projektów innowacyjnych w bibliotekach, czytelnicych,
- Wzrost liczby klientów bibliotecznych,
- Nowe inicjatywy i lokalne usługi na rzecz społeczności gminnej,
- Wzrost liczby grup nieformalnych, formalnych, organizacji, w tym w obszarze ekonomii społecznej,
- Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych,
- Wzrost bezpieczeństwa dowozu uczniów,
- Pozyskiwanie środków na organizację wypoczynku dzieci w czasie ferii zimowych i w okresie wakacji .

Wszystkie zaplanowane kierunki będą wdrażane w najbliższych latach w formie zadań zleconych organizacjom, samodzielnie realizowanych przez samorząd lub jednostki.

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) **Wójt Gminy** odpowiedzialny za wdrażanie strategii
- b) **Rada Gminy** pełniąca bieżący nadzór nad realizacją, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane działania i projekty, uchwała zmiany w strategii.
- d) **Koordynator wdrażania Strategii- GOPS**
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii raz w roku podczas sesji Rady Gminy,
 - opracowuje harmonogram realizacji strategii od 2015 roku wraz ze wskaźnikami,
 - prowadzi akcję informacyjną i promocyjną Strategii.

Zapewnienie spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty realizujące zadania i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych

System aktualizacji:

- diagnoza będzie poddawana przeglądowi oraz aktualizacji raz na 4 lata,
- część „programowa” (cele, kierunki działań, harmonogram) będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na rok,
- po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, którzy zostaną zobowiązani do realizacji strategii.

Pierwszy harmonogram realizacji Strategii zostanie opracowany w kolejnym roku kalendarzowym realizacji strategii, do końca I kwartału 2015 roku. Planuje się organizację spotkania ze społecznością i instytucjami oraz wypracowanie wspólnie priorytetowych kierunków na najbliższe lata, po zapoznaniu społeczności z aktualnym dokumentem i jego upowszechnieniu w roku 2014.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- a) własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS)
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy

realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła i statystyki na poziomie miasta. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych oraz z danych Oceny Zasobów Pomocy Społecznej

- stopnia realizacji założeń oraz celów;
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych w jej ramach zadań.

Informacja z realizacji Strategii będzie przedstawiana raz w roku podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Zasady, które stają się dla Zespołu Strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś

poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.

6. Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych jest mapą, której celem jest naświetlanie istniejących problemów społecznych w mieście i określenie kierunków działań zmierzających do ich rozwiązania. Nie daje ona jednak konkretnego przepisu, a jedynie podpowiada, co należy zrobić, aby zniwelować niepożądane zjawiska społeczne lub im zapobiegać.

Strategia ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.